

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دو امام مجاهد

دو امام مجاهد

امام حسن و امام حسین (علیهما السلام)

شش گفتار از حضرت

آیت الله العظمی خامنه ای (مد ظله العالی)

در تحلیل مبارزات سیاسی

حسنین (علیهما السلام)

دفتر مطبوعاتی آستان قدس رضوی مشهد مقدس

مقدمه

یکی از مهم‌ترین منابع برای پیروان هر دین و مذهب در تبعیت از پیشوایان خود، روش و سیره‌ی آن رهبران در مواجهه با مسائل فرهنگی، اجتماعی و سیاسی روزگار خود است و دین اسلام نیز از این قاعده مستثنی نیست.

بدیهی است رهبران متعدّد یک دین در عمل، تابع اصول و مبانی و معارف آن دین می‌باشند بنابراین علاوه بر آنکه سیره‌ی هر یک از آنان بر اساس این اصول شکل می‌گیرد، مجموع عملکرد و سیره‌ی آنان نیز قاعدتاً نمیتواند از اصول و مبانی آن دین خارج باشد.

دین مقدّس اسلام و خصوصاً مکتب حیاتبخش شیعه از این امتیاز منحصر به فرد برخوردار است که علاوه بر پیامبرگرمی آن، تمامی ائمه‌ی بعدی نیز اولاً به مشیت الهی به امامت رسیده‌اند و ثانیاً همگی معصوم‌اند و خطا و اشتباه نظیر آنچه در رهبران سیاسی جوامع و مکاتب دیگر دیده میشود در فکر و عمل آنان راه ندارد.

این ویژگی‌ها و ابتنای مکتب شیعه بر اصول عقلی و دینی و مبارزه‌ی مستمرّ ائمه‌ی هدی (علیهم‌السلام) برای برقراری حکومت عادلانه، تشیع را به عنوان مکتب آزادیبخش طول تاریخ بشر برتری بخشیده است.

اما در میان سیره‌ی برخی از این ائمه‌ی بزرگوار گاه اختلافاتی در نگاه اول به نظر میرسد که از جمله مهم‌ترین این تفاوتها، نحوه‌ی رفتار امام

و | دو امام مجاهد (علیهم‌السلام)

حسن (علیه‌السلام) و امام حسین (علیه‌السلام) در رفتار با حکومت اموی است. امام حسن (علیه‌السلام) با معاویه صلح میکند و امام حسین (علیه‌السلام) علیه یزید قیام میکند در حالی که معاویه و پسرش یزید هر دو حاکم اموی اند و از نظر فکر و عمل، تفاوت ماهوی ندارند.

تفاوت رفتار امام حسن و امام حسین (علیهم‌السلام) در طول تاریخ، مورد سؤال و بحث فراوان واقع شده و در برخی موارد نیز مورد تحلیلهای غلط قرار گرفته است.

براساس تفکر شیعی، علت این تفاوت عملکرد به تفاوت شرایط و مقتضیات زمانه‌ی هریک از این بزرگواران باز میگردد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که مطالعات گسترده‌ای را از دوران جوانی در سیره‌ی سیاسی امامان معصوم (علیهم‌السلام) داشته‌اند، با ابداع تعبیر «انسان ۲۵۰ ساله» این بزرگواران را در حکم یک انسان واحد میدانند که در طول ۲۵۰ سال دوران امامت، با انتخاب راهکارهای مختلف، برای حفظ اسلام ناب و دستیابی به رهبری سیاسی جامعه تلاش نموده‌اند. ایشان تمامی امامان را در یک جبهه و یک سنگرمی بینند که با جهاد و مبارزه‌ی سخت و طاقت‌فرسا و هدایت تشکیلاتی شیعه، به دنبال اهداف والای خود بوده‌اند. و به همین دلیل بود که همیشه در معرض زندانها، بازداشتها، محاصره‌ها و تبعیدها قرار داشتند و تمامی این بزرگواران به دست حاکمان زمان خود به شهادت رسیدند.

انتشارات انقلاب اسلامی بنابر وظیفه‌ی ذاتی خود، انتشار مباحث تحلیلی- تاریخی معظّم‌له را در دستور کار خود دارد و تاکنون با همین انگیزه آثار متعدّدی را در این زمینه منتشر کرده است. اثر حاضر مشتمل بر شش گفتار از آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) است که در سالهای ۵۱ و ۵۲ ایراد شده است.

دو گفتار اول کتاب، شامل دو سخنرانی ایشان در فروردین سال ۵۱ است که در حسینیه‌ی ارشاد تهران انجام شده است. معظّم‌له در این دو جلسه که به مناسبت ایام شهادت امام حسن (علیه‌السلام) در آخرمه‌ماه صفر برگزار شده، علاوه بر شرح نظریه‌ی «انسان ۲۵۰ ساله» به جایگاه والا و مهمّ امام حسن (علیه‌السلام) در این دوران و چرایی دست کشیدن از جنگ و علل پذیرفتن آتش بس و بیان تفاوت شرایط امام حسن و امام حسین (علیهما‌السلام) پرداخته‌اند.

گفتار سوم تا پنجم اثر، اختصاص به سه سخنرانی ایشان در شب تاسوعا، عاشورا و شام غربیان محرم ۱۳۹۴ هجری قمری (مصادف با بهمن ۱۳۵۲) با موضوع «تحلیل قیام حسینی» دارد. این سه سخنرانی در مسجد کرامت مشهد ایراد شده‌اند. ایشان در گفتار سوم به اهمّیت آشنایی با علّت قیام امام حسین (علیه‌السلام) و طرح برخی از نظریات اشتباه و ناقص در این زمینه میپردازند و با تأکید بر ماهیت انقلابی داشتن حرکت ایشان، بحث را به پایان میبرند.

در گفتار چهارم به اهداف قیام حسینی اشاره و برای روشن شدن مطلب به تحلیل ریشه‌های آن میپردازند. ایشان با انقلاب دانستن بعثت پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله)، دگرگونی‌هایی را که پس از ظهور پیامبر اسلام در جامعه‌ی جاهلی آن روز ایجاد شد، برمی‌شمردند. معظّم‌له اهمّ اهداف پیامبر را، گستراندن تفکر توحیدی و نفی عبودیت طواغیت، از بین بردن اختلافات طبقاتی و ناعدالتی‌ها و تکریم انسان میدانند. ایشان با پرداختن به موضوع انحراف جامعه‌ی اسلامی از اهداف بعثت، به ترسیم شرایط دوران خلفای سه‌گانه‌ی اول بویژه خلیفه‌ی سوم میپردازند. این گفتار با مرور اجمالی اقدامات امیرالمؤمنین و امام حسن (علیهما‌السلام) برای بازگرداندن قطار از ریل خارج‌شده‌ی جامعه‌ی اسلامی خاتمه می‌یابد.

در گفتار پنجم پس از مرور سریع مباحث دو گفتار قبل، به دوران امام حسین (علیه السلام) و اقدامات ایشان اشاره میکنند و بحث مستوفی و مستندی را در این زمینه ارائه میدهند. نکته‌ی جالب توجه در این گفتار، قسمت پایانی آن است که با دعوت مخاطب به تفکر در اهداف قیام امام حسین (علیه السلام) با نقل داستان «طوطی و بازرگان» همگان را به انقلاب برضدّ یزیدیان دعوت میکنند. شایان ذکر است که ایشان پس از آزادی از زندان حکومت طاغوت (۱۳۵۰/۸/۲۲) به شدّت تحت نظر ساواک بوده‌اند که گزارش جلسات مختلف ایشان در مساجد و منابر و حوزه، در اسناد ساواک وجود دارد. اهمّیت شرایط آن زمان برای ایشان به وجهی بود که با وجود بیماری‌ای که در آن سه روز داشتند، بیش از یک ساعت به صورت ایستاده برای عزادارانی که در مسجد کرامت جمع شده بودند به ایراد سخن پرداخته‌اند.

آیت الله خامنه‌ای (مدّظله العالی) در سال ۵۲ برای تبلیغ و سخنرانی به تهران می‌آیند. ایشان در این مدّت، در جلسات مختلفی به ایراد سخن پرداخته‌اند. که از آن جمله، جلسات هیئت انصارالحسین (علیه السلام) میباشد. این هیئت از هیئات انقلابی تهران بود و در مناسبت‌های مختلف با دعوت از سخنرانان انقلابی، سعی در تنویر افکار جوانان پرشور و انقلابی داشت. ایشان از سوّم تا دوازدهم محرم در ده جلسه بحث «سیره‌ی مبارزاتی امامان معصوم (علیهم السلام)» را از ساعت ۷:۳۰ تا ۹ صبح مطرح کرده‌اند که این ده گفتار با عنوان کتاب «همرزمان حسین (علیه السلام)» از سوی انتشارات انقلاب اسلامی منتشر شده است.

گفتار آخر کتاب حاضر، مربوط به سخنرانی شب عاشورای معظّم له در محرم سال ۱۳۹۳ هجری قمری (مصادف با ۱۳۵۲/۱۱/۲۴) در این هیئت است. در این گفتار با نقد سه نظریّه در باب قیام حسینی،

نظریه‌ی چهارمی به‌عنوان نظریه‌ی صحیح اثبات می‌گردد. ایشان هدف قیام حسینی را تجدید حیات انقلاب پیامبر اعظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) میدانند و در این گفتار نیز به‌طور ضمنی و در لفافه مخاطب خود را دعوت به الگوبرداری از حرکت امام حسین (علیه‌السلام) در قیام برضد دشمنان اسلام و حاکمان طاغوتی میکنند. این گفتار اگرچه که ممکن است در برخی از مضامین با گفتارهای سوّم تا پنجم مشابهت‌هایی داشته باشد ولی وجود برخی از امتیازات در آن، باعث شد تا در کتاب حاضر درج گردد.

نوع نگاه معظّم‌له در این شش گفتار، بسیار بدیع است و با اینکه در زمان ایراد این بیانات در سنّ ۳۲ و ۳۳ سالگی بوده‌اند. منابع روایی و تاریخی متعدّدی مورد استفاده‌ی ایشان قرار گرفته است که سخنرانی ایشان را بسیار متفاوت از سخنرانی‌های معمول آن زمان و حتی حال حاضر میکند و بیشتر به جلسات علمی و درسی محققانه شبیه است. هم‌اینک این گفتارها پس از ۴۴ سال با امید به افزایش معرفت جامعه‌ی اسلامی نسبت به سیره‌ی سیاسی ائمه (علیهم‌السلام) در اختیار عموم مردم انقلابی و متعهد جامعه‌ی اسلامی قرار می‌گیرد.

و من الله التّوفیق

فهرست مطالب

- گفتار اول سیمای واقعی صلح امام حسن (علیه السلام) ۱
- ممنوعیت فرار هنگام جهاد با دشمن مگر برای تجدید قوا ۳
- صلح امام حسن (علیه السلام)؛ از پیچیده‌ترین موضوعات تاریخ اسلام ۴
- انواع حوادث مبهم تاریخی ۵
۱. ابهام براساس گذشت زمان و تحریف ۵
۲. ابهام در زمان حادثه و روشن شدن در زمانهای بعد ۶
- مبهم بودن علل صلح امام حسن (علیه السلام) حتی برای معاصران ایشان ۶
- نقش منصور عباسی در بیشتر شدن ابهام صلح امام حسن (علیه السلام) ۷
- هدف منصور از افترا زدن به امام حسن (علیه السلام) ۹
- برداشت‌های غلط از صلح امام حسن (علیه السلام) در اثر فهم معنای تسلیم و ۱۰
- فهم درست برخی از علمای قرن سوم از صلح امام حسن (علیه السلام) ۱۱
- علت نزاع امام حسن (علیه السلام) و معاویه و ریشه‌های آن ۱۲
- آماده بودن سپاه امام حسن (علیه السلام) پس از رسیدن به حکومت ۱۸
- عزم جزم امام حسن (علیه السلام) برای جنگیدن با معاویه تا پیروزی ۱۹
- تفاوت‌های سپاهیان امام حسن (علیه السلام) و سپاهیان معاویه ۱۹
- استفاده‌ی معاویه از روش‌های غیر اسلامی ۲۳
- پای بندی امام علی و امام حسن (علیهما السلام) نسبت به احکام اسلامی ۲۳

- ۲۶ شایعه‌ی باهوش بودن و سیّاس بودن معاویه
- ۲۷ وضعیّت دشوار و فتنه‌گون جامعه در دوران امام علی و.....
- ۳۳ علل ازهم پاشیده شدن سپاه امام حسن (علیه السلام)
- ۳۹ محال بودن پیروزی امام حسن (علیه السلام) بر معاویه
- ۳۹ دو گزینه‌ی دشوار در برابر امام حسن (علیه السلام)
- ۴۱ زبانهای انتخاب گزینه‌ی جنگ از سوی امام حسن (علیه السلام)
- ۴۲ امام حسن (علیه السلام)؛ شجاع‌ترین چهره‌ی تاریخ اسلام
- ۴۵ بی‌نیاز بودن اثبات نترسیدن امام حسن (علیه السلام) از مرگ به سند تاریخی ...
- ۴۶ اسناد تاریخی شجاعت امام حسن (علیه السلام)
- ۴۸ جهاد همه‌ی ائمه (علیهم السلام) در دوران ۲۵۰ ساله‌ی امامت
- ۴۹ علّت اصلی پذیرش آتش بس از سوی امام (علیه السلام)
- ۴۹ مظلومیّت و رنجهای امام حسن (علیه السلام) پس از قبول آتش بس
- ۵۰ صلح امام حسن (علیه السلام)؛ مقدّمه‌ی تمام قیامهای پس از ایشان
- ۵۳ گفتار دوّم: پایگاه رفیع امام حسن (علیه السلام).....**
- ۵۵ دو جنبه‌ی بحث درباره‌ی سیره‌ی امام حسن (علیه السلام)
- ۵۷ اثبات جهادگری مداوم ائمه (علیهم السلام) در دوران ۲۵۰ ساله‌ی امامت
- ۶۰ دوران امامت به مثابه‌ی یک انسان ۲۵۰ ساله
- ۶۱ انتخاب تاکتیک‌های گوناگون در دوران ۲۵۰ ساله‌ی امامت
- ۶۵ اجمالی از اقدامات امام سجّاد (علیه السلام)
- ۷۲ اقدامات امام باقر (علیه السلام)
- ۷۵ اقدامات مبارزاتی امام صادق (علیه السلام)
- ۷۸ مبارزات حادثه‌آمیز امام کاظم (علیه السلام) با دستگاه خلافت
- ۸۳ ضرورت شناخت سیره‌ی ائمه (علیهم السلام)
- ۸۴ دوران پنج امام آخر (علیهم السلام)؛ دوران شکوفایی و قدرتمندی شیعه
- ۸۸ شروع تشکیلات پنهان شیعه از زمان امام حسن (علیه السلام)
- ۹۱ تعابیر کنایی امام حسن (علیه السلام) درباره‌ی علّت صلح

فهرست مطالب | م

- دلیل انتخاب صلح از سوی امام حسن (علیه السلام) ۹۳
- دشمنی معاویه با پیامبر اکرم (صلى الله عليه وآله) ۱۰۰
- محکوم شدن معاویه با مفاد صلح نامه ی امام حسن (علیه السلام) ۱۰۲
- برخی از مواد صلح نامه ۱۰۲
- آتش بس؛ تعبیر بهتر برای صلح بین امام حسن (علیه السلام) و معاویه ۱۰۴
- فواید آتش بس میان امام حسن (علیه السلام) و معاویه ۱۰۵
- گفتار سوّم: تحلیل قیام حسینی (۱)** ۱۰۷
- اهمّیت آشنایی با فلسفه ی قیام حسینی در کنار عزاداری ۱۰۹
- دو مقدمه قبل از ورود به بحث تحلیل قیام حسینی ۱۱۲
- (۱) ضرورت شناخت فلسفه ی قیام حسینی ۱۱۲
- (۲) ماهیت انقلابی حرکت امام حسین (علیه السلام) ۱۱۸
- تلاش دشمنان فکر امام حسین (علیه السلام) برای تحریف هدف ایشان ۱۱۸
- تحلیلی ناقص؛ حرکت امام حسین (علیه السلام) صرفاً برای بیعت نکردن با یزید ۱۲۱
- پاسخ تحلیل ناقص ۱۲۴
- روز عاشورا؛ هم روز افتخار اسلام و هم روز عزای اسلام ۱۴۰
- انقلاب حسینی؛ یک انقلاب ناطق ۱۴۱
- عظمت حضرت اباالفضل العباس (علیه السلام) ۱۴۱
- گفتار چهارم: تحلیل قیام حسینی (۲)** ۱۴۹
- اهمّیت آشنایی با فلسفه ی قیام حسینی ۱۵۱
- حرکت امام حسین (علیه السلام)؛ یک قیام تمام عیار ۱۵۲
- بیان هدف از قیام عاشورا توسط امام حسین (علیه السلام) و خاندان ایشان ۱۵۳
- غفلت عمومی نسبت به هدف قیام حسینی ۱۵۷
- حرکت نکردن جامعه در جهت نسخه ی امام حسین (علیه السلام) ۱۵۸
- هدف قیام امام حسین (علیه السلام)؛ همان هدف پیغمبر یعنی انقلاب در جامعه ۱۶۱
- تعریف صحیح انقلاب ۱۶۲

- اهداف انقلاب پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) ۱۶۶
- الف) از بین بردن تبعیضهای طبقاتی ۱۶۶
- ب) گستراندن تفکر توحیدی و نفی طاغوت ۱۷۱
- ج) تکریم انسان ۱۷۵
- برخی از انحرافات جامعه‌ی اسلامی ۱۷۵
- الف) از بین رفتن توحید و روی کار آمدن طواغیت ۱۷۶
- ب) اشرافی شدن حاکمان ۱۷۷
- ج) از بین رفتن برابری افراد جامعه و کرامت انسانی ۱۸۰
- گزارش امیرالمؤمنین (علیه السلام) از دوران پس از پیامبر (صلی الله علیه وآله) ۱۸۰
- برخورد انقلابی امام علی (علیه السلام) با برخی از انحرافات ۱۸۴
- صلح امام حسن (علیه السلام) با هدف مقدمه‌سازی برای انقلاب حسینی ۱۸۹
- مهیا شدن فرصت انقلاب حسینی بعد از مرگ معاویه ۱۹۱
- عنوان بحث آینده ۱۹۳
- شب عاشورا ۱۹۴
- گفتار پنجم: تحلیل قیام حسینی (۳) ۲۰۳**
- اهمیت بحث از فلسفه‌ی قیام امام حسین (علیه السلام) برای مسلمانان جهان ۲۰۵
- ضرورت همگانی شدن آگاهی از فلسفه‌ی قیام امام حسین (علیه السلام) ۲۰۷
- خلاصه‌ی دو جلسه‌ی قبل ۲۰۹
- علت قیام نکردن امام حسین (علیه السلام) در زمان معاویه ۲۱۶
- ارائه‌ی برنامه‌ی کامل زندگی توسط پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) ۲۱۹
- حکم اختصاصی عمل به دستور انقلاب مجدد ۲۲۱
- عقلانی نبودن انجام انقلاب پس از ارتجاع ۲۲۴
- نبود شرایط برای انجام انقلاب در زمان امیرالمؤمنین (علیه السلام) ۲۲۴
- عوض شدن جبهه‌ی جنگ در زمان امام حسن (علیه السلام) ۲۲۶
- اقدامات حسنین (علیهما السلام) برای مهیا کردن شرایط جهت انجام انقلاب ۲۲۷
- خطبه‌ی امام حسین (علیه السلام) در یکی از منزلگاه‌های قبل از کربلا ۲۳۱

فهرست مطالب | س

۲۳۶.....	پاسخ امام حسین (علیه السلام) به شبهه‌ی احتمال خیانت کوفیان
۲۴۰.....	امام حسین (علیه السلام)؛ طلایه دار انقلابهای اسلامی
۲۵۱.....	ضمیمه
۲۵۱.....	ترجمه‌ی خطبه‌ی امام حسین (علیه السلام) در منی
۲۵۷.....	گفتار ششم: تحلیل قیام حسینی (۴)
۲۶۱.....	نظریات مختلف درباره‌ی هدف قیام امام حسین (علیه السلام)
۲۶۲.....	۱. غیرت دینی؛ عامل نپذیرفتن ننگ حکومت یزید
۲۶۵.....	۲. عشق امام حسین (علیه السلام) به خدا و فدا شدن در راه او
۲۶۶.....	۳. دستور خصوصی پروردگار به امام حسین (علیه السلام)
۲۶۹.....	۴. تجدید حیات انقلاب اسلامی؛ هدف اصلی قیام حسینی
۲۷۳.....	بازگشت جامعه‌ی اسلامی در زمان امام حسین (علیه السلام)
۲۸۰.....	پیام امام حسین (علیه السلام)؛ وجوب قیام برای اصلاح جامعه‌ی منحرف شده
۲۸۶.....	خلاصه‌ی تحلیل نهضت عاشورا
۲۸۹.....	نمایه‌ها
۲۹۱.....	آیات
۲۹۳.....	روایات
۲۹۳.....	الف) عربی
۲۹۴.....	الف) فارسی
۲۹۵.....	اشعار
۲۹۵.....	الف) عربی
۲۹۵.....	الف) فارسی
۲۹۷.....	موضوعات
۳۰۵.....	اشخاص، گروهها و قبایل و
۳۱۱.....	اماکن و
۳۱۵.....	کتب